

Eden od vrhuncev Cankarjevega leta - Eduard Miler in Žanina

Mirčevska sta farso Pohujšanje v dolini šentflorjanski razmejila z žico

Pohujšanje v Cankarjevem domu

Je ena najpomembnejših slovenskih dram, naš *Faust*, *Revizor* in *Tartuffe* v enem, avtorica priredbe in dramaturginja Žanina Mirčevska ugotavlja v gledališkem listu. Cankarjeva farsa *Pohujšanje v dolini šentflorjanski* je v letu, ko obeležujemo 100-letnico avtorjeve smrti, v režiji Eduarda Milerja kot velika koprodukcijska uprizoritev zaživela na petkovi premieri v Cankarjevem domu.

LJUBLJANA ▶ Umetnik in razbojnik, ki se predstavlja kot Peter, z ljubico in muzo Jacinto pripotuje v dolino šentflorjansko, jo mahoma razburka in razkrije nečednosti svetohlinskih domačinov. Leta 1907 je Ivan Cankar v pismu založniku Lavoslavu Schwentnerju sporočil, da piše farso, ki bo "največja hudobija, kar sem jih doslej napisal".

V dveh tednih je *Pohujšanje* imel na papirju in v manj kot dveh mesecih je bilo na odru. "Farsa je sama na sebi slabo, konfuzno delo brez dramskega zapletka, brez novih misli, brez enotnosti in harmonije, v naglici zmašeno in na hitro skrpano delo, ki beletristu ne dela nove časti ter le izzivalno izkazuje, da Cankar ni dramatik," je v *Slovanu* zapisal Fran Govekar, medtem ko je Fran Terseglav v *Slovcu* presodil, da Cankar "sploh dramatičnega

talenta nima, tudi romana o tej snovi on ni v stanu napisati, da bi desetletjem bil za merilo in podnet k boljšemu in višjemu".

Sto in deset let pozneje se je po dolgi vrsti ustvarjalcev *Pohujšanja* lotil še stalni gledališki dvojec: režiser **Eduard Miler** in dramaturginja **Žanina Mirčevska**. Farsa sta v novi koprodukcijski Cankarjevega doma, SNG Drame Ljubljana in Mestnega gledališča **Ljubljanskega** postavila na velikanski oder Gallusove dvorane, kjer igralci - za povrh še precej oddaljeni od gledalcev - vlog ne morejo graditi na obrazni, marveč zlasti na telesni mimiki. In pa na glasu, kajpada ozvočenem. Oder je poln zemlje, predstava je očitno postavljena v Blatni dol iz Cankarjevega romana *Martin Kačur*, fascinantna sta tako scenografija **Branka Hojnika** kakor videoprojeksijske **Ateje**

Tutte, učinkovita in natančno začrtana je tudi mizanscena - igralci se večkrat razpostavijo v slikovite prizore, že kar antologijska pa sta grabljenje domače zelene travice (gledalec ne vidi drugega kot rjavo prst) vštric z narodnozabavnim domoljubnim prepevanjem in pa Petrov govor izza govorniškega pulta, ki v Gallusovi dvorani običajno služi politikom.

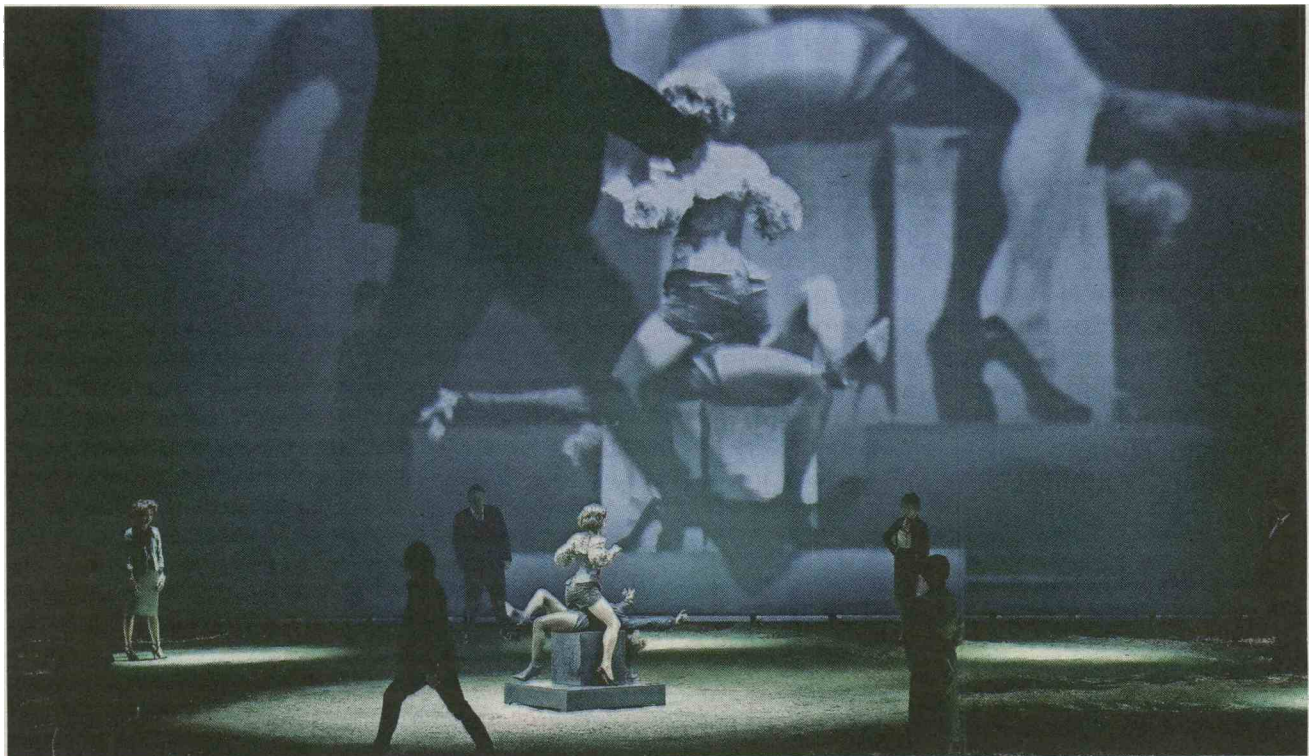
Četudi je vizualna plat močna, ne preglasi Cankarjevih besed. Gromko odzvanjajo bodice, še kar aktualne, take, v katerih se že dolgo pokojni Ivan posmehuje tudi današnji oblastniški odločnosti, da ne bomo pitali umetnikov, zlasti pa kolektivnemu strahu pred drugačnim. Na odru ne manjka niti pomenljiva mreža, žica, ki "nas" varuje pred "njimi". Tako tesnobo domačinov kakor strast prišlekov poudarja izvrstna glasba, ki jo avtorju **Janezu Dovču** med odrom in občinstvom v živo pomagata izvajati **Kristijan Kranjčan** in **Goran Krmac**.

Po smrti **Jerneja Šugmana** so vlogo Zlodeja zreducirali in združili z drugo - njegove replike odzvanjajo kar iz Petrovih ust, kdaj se oglasijo tudi kot njegov po-

blazneli notranji monolog. **Uroš Smolej** kot umetnik je razcepljen, že kmalu sit vladanja pohlevni drhali, medtem ko je Jacinta temna tujka - plesalka in koreografinja **Maša Kagao Knez** je ne upodobi toliko z besedami kakor z gibom. Slovito poljubljanje njene noge je v celoti izpeljano brez dialogov, kot orgazmičen ples.

Šentflorjansko dolino vodi **Primož Pirnat** v podobi koleričnega župana, ob njem pa kislo smetano družbe upodablja še **Iva Krajnc Bagola**, **Lotos Vincenc Šparovec**, **Maša Derganc**, **Jana Zupančič**, **Nina Valič**, **Gasper Jarni**, **Rosana Hribar** in **Gregor Čušin**. Moralno čistega učitelja Šviligoja igra **Igor Samobor**, skrivnostnega popotnika, zavrženega sina, pa **Nik Škrlec**. Kostumi so delo **Jelene Prokovič**, v šentflorjanski noči pa temo s svetlobo prebada **Andrej Hajdinjak**.

Ob nastanku so *Pohujšanje* nekateri vendarle tudi pohvalili. "Cankarjev bič je škorpion," je v *Ljubljanskem zvonu* leta 1908 zapisal Vladimir Levstik. Danes dodajmo: še počti in piči. **ANDRAŽ GOMBAČ**

Koprodukcijsko *Pohujšanje v dolini šentflorjanski* je zaživelo na velikanskem odru Gallusove dvorane.